

Hvaler kommune
v/ nasjonalparksentersjef Bernt Erik Larsen
Storveien 32
1680 Skjærhalden

e-post: beel@hvaler.kommune.no

SAKSBEHANDLER: MOO

ARKIVKODE: 2013/1954- 432.3
STYRESAK: 2013-16

DATO 05.04.2013

Vedtak. Søknad om dispensasjon for gjennomføring av informasjonsprosjektet Ocean Hope på Storesand.

Søknad datert 12.03.2013 ble behandlet i Ytre Hvaler nasjonalparkstyret 05.04.2013.

Nasjonalparkstyrets vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir Ytre Hvaler nasjonalparkstyret kommunen ved nasjonalparksenteret dispensasjon for utplassering av kunstinstallasjonen - søppelhytta Ocean Hope, på Storesand med plassering som vist i kart i søknad.

Dispensasjonen gis på vilkår av at Hvaler kommune som tiltakshaver påser at:

- installasjonen har regelmessig ettersyn og at nødvendig vedlikehold gjennomføres
- området framstår som ryddig under den tiden som installasjonen er utplassert i området
- søppelhytten er tatt ut av verneområdet senest **1. oktober 2013**
- Vi ber Hvaler kommune vurdere om installasjonen skal tas ned tidligere enn dette. Risikoen for dårlig vær øker utover høsten, og med det en fare for at installasjonen kan ødelegges og forårsake et vanskelig ryddearbeid.
- at området fremstår som helt ryddet etter at informasjonstiltaket er avsluttet

Tillatelsen fritar ikke søker fra å innhente andre nødvendige tillatelser for tiltaket.

Vi ber om å få rapport fra informasjonsprosjektet innen utgangen av 2013.

Saksfremlegg til nasjonalparkstyret

2013-16 Søknad om dispensasjon for gjennomføring av informasjonsprosjektet Ocean Hope på Storesand.

Søknad til nasjonalparkstyret

Hvaler kommune ved nasjonalparksentersjef Bernt Erik Larsen har sendt følgende søknad:

OCEAN HOPE – Et informasjonsprosjekt om hvordan søppel i havet påvirker fisk, fugl og fauna.

Det søkes herved om tillatelse til gjennomføring av informasjonsprosjektet OCEAN HOPE på Storesand, Hvaler, i regi av kunstner/arkitekt Solveig Egeland. I 2011 ble det gjennomført et forprosjekt for å se på mulighetene for å gjennomføre et informasjonsprosjekt om marint søppel på Lista, Svalbard og Hvaler (plasttriangelet). Prosjektet går ut på følgende idé og konsept:

- *Informasjon gjennom medvirkning/deltagelse og bruk*

- *Sette miljøutfordringene som følger i kjølevannet av flytende søppel på dagsorden. Rydde strender sammen med barn, unge og lokalbefolkning. Forvandle/transformere avfallet om til en hytteinstallasjon som folk kan bruke å ha glede av. Samtidig fortelle et alvorlig budskap. Installasjonens tilstedeværelse er et vitnesbyrd om hva som faktisk driver rundt i havet - og truer fugl, fisk, pattedyr og faunaen vår.*
- **Utfordring:** *Skape en faglig -og kreativ tilnærming til natur og miljøvern gjennom å bruke kunst som virkemiddel for å sette dagsorden på en annerledes måte. Målet er å favne flest mulig av befolkningen - skape refleksjon -og varige holdningsendringer.*

Prosjektet startet på Lista i 2012, med stor deltakelse og mediaoppmerksomhet. Svalbard er klarert for gjennomføring i år og planleggingen er nærmest ferdig på Hvaler. For vår del er bidrag/finansiering i ferd med å falle på plass. Miljøagentene/Naturvernforbundet, Fredrikstad og Hvaler kommuner, Nasjonalparksenteret, Nasjonalparken og Oslofjordens friluftsråd har, eller er i ferd med å gi sin tilslutning. Det samme gjelder interregprosjektet «Hav møter land» samt Fylkeskommunen.

I tillegg til Miljøagentene, vil skoler og lag/foreninger bli involvert i prosjektet og vi forventer enda større oppmerksomhet og mediadekning her enn på de andre destinasjonene. Prosjektet vurderes som svært viktig for å belyse problematikken rundt marin forurensning, for vår natur og nasjonalparken spesielt og for å fokusere enda mer på den store innsatsen Skjærgårdstjenesten gjør. På Hvaler peker seg Storesand ut som best egnet lokalisering. Her finnes det en liten betongplattning (tidligere fundament for skiftebu?) som er et ypperlig fundament for kunstinstallasjonen, jfr. vedl. kart.

Strandryddingen er i ferd med å starte og hytta/installasjonen planlegges oppført i tiden etter 17. april. Varighet for prosjektet er ut september og da ryddes plassen. Det er interesse fra andre steder for å overta installasjonen og på Lista har kommunen selv ønsket lenger varighet.

Av hensyn til behov for snarlig oppstart og gjennomføring av ulike aktiviteter håper vi på et raskest mulig svar.

Bakgrunn

Ocean Hope skal være en midlertidig kunstinstallasjon bestående av en hytte som er bygget av marint søppel plukket på strendene på Hvaler i løpet av våren – det meste i nasjonalparken. Ideen er å bruke kunst som virkemiddel til å sette miljøutfordringene som følger i kjølevannet av marint søppel på dagsorden. Barn og unge skal være med å plukke søppelet.

Dette er et formidlingsprosjekt der både innsamling og sortering av søppel, kunnskap om hvilke typer søppel som flyter i land, samt selve kunstinstallasjonen skal brukes til å oppnå:

- Informasjon om drivende søppel
- Renere strender
- Holdningsendringer, bredt samarbeid på kryss og tvers av generasjoner og interesser
- Involvere NGOer (bl.a Miljøagentene i Fredrikstad)
- Økt kunnskap om forurensning i havet og hvordan søppel påvirker økosystemet

Man ønsker å plassere Ocean Hope, som et informasjonstiltak, på Storesand. På denne måten kan man nå mange som besøker nasjonalparken, som vil se og bruke hytta - og forhåpentligvis reflektere over søppel i havet - og hva som kan gjøres for å begrense dette. Tanken er at hytta skal vekke ettertanke, debatt og gi informasjon. Det skal og legges til rette for at folk kan samle søppel de finner i nasjonalparken og levere dette i en beholder i tilknytning til hytta. Man håper at hytta vil bevisstgjøre folk og føre til handling og endring av adferd.

Hytta er på ca 4 m2 og består av solid reisverkkonstruksjon som er bekledd med det avfallet som egner seg som tekke. Hytta er i søknaden plassert på en liten betongplattning – trolig rester/fundament fra en skiftebu - i øvre kant av stranden i tilknytning til stien som går fra parkeringsplassen til stranden.

Prosjektsamarbeidspartnerne er Skjærgårdstjenesten, Statens naturoppsyn, Hav møter Land/Fylkeskommunen, Nasjonalparksenteret, Hvaler og Fredrikstad kommuner og miljøkunstner Solveig Egeland.

Hjemmelsgrunnlag

Ytre Hvaler nasjonalpark ble opprettet 26.06.2009. Formålet med Ytre Hvaler nasjonalpark er å:

- *bevare et egenartet, stort og relativt urørt naturområde ved kysten i sørøst-Norge,*
- *bevare et undersjøisk landskap med variert bunntopografi,*
- *bevare økosystemer på land og i sjø med naturlig forekommende arter og bestander, kystlandskap med sjøoverflate og havbunn med korallrev, hard- og bløtbunn.*

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Etter § 3 pkt 1.1 a) er området "vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger..."

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til mindre bygg i tilknytning til eksisterende bygninger på Akerøya for å tilrettelegge for informasjon. (...) samt styrke friluftslivet, jf. § 3 pkt. 1.3 j). Det er etter vår vurdering imidlertid ikke hjemmel for å tillate tiltaket i denne bestemmelsen, da informasjonstiltaket søkes lokalisert på Storesand.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Vurdering av saken

Det søkes om tillatelse til en midlertidig kunstinstallasjon på Storesand, bestående av en hytte som er bygget av marint søppel plukket på strendene i nasjonalparken i løpet av våren. Dette er et formidlingsprosjekt, der både innsamling og sortering av søppel, kunnskap om hvilke typer søppel som flyter i land, samt selve kunstinstallasjonen skal brukes først og fremst til å gi allmennheten økt kunnskap om forurensing i havet og hvordan søppel påvirker økosystemet. Informasjonsprosjektet er en del av et større formidlingsprosjekt om marint søppel, hvor også Lista og Svalbard inngår (plasttriangelet). Kosterhavet nasjonalpark har nå også kommet med.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at denne saken skal vurderes i henhold til prinsippene i §§ 8 -12 angående kunnskapsgrunnlaget for beslutningen m.m.

I medhold av naturmangfoldloven (nml) § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. I denne saken har vi tatt utgangspunkt i eksisterende kunnskap hentet fra utkast til forvaltningsplan og rapport 1/2004 (*Forslag om nasjonalpark i Hvaler og Fredrikstad kommuner. Verneverdier. Fylkesmannen i Østfold*). Registreringer i Naturbase og Artskart har også blitt lagt til grunn. Forvaltningsmyndigheten vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig, og i vurderingen blir det ikke lagt stor vekt på føre-var- prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9.

Etter vernebestemmelsene § 3 pkt 7.1 er det forbud mot forurensning og forsøpling i Ytre Hvaler nasjonalpark. Fakta om drivende søppel i havet er også viktig informasjon for vår marine nasjonalpark. I 2010 ble det offentliggjort en rapport utarbeidet av FN-organisasjonene FAO (FNs matvareprogram) og UNEP (FNs miljøprogram), som anslo at det årlig havner 6,4 millioner tonn søppel i havene. Det aller meste – 80 prosent – er søppel som stammer fra landjorden. De resterende 20 prosentene kommer fra skip, oljeinstallasjoner og fiskefartøyer. Og når søppelet brytes ned til små partikler, konkurrerer det med plankton og havner i næringskjeden som føde for fisk, skilpadder og andre sjødyr. Det er funnet sprøyter, lightere og tannbørster i magene til døde sjøfugl. Det er funnet hval med magene tilstoppet av plastposer. Millioner av fugl, sjøpattedyr, skilpadder og fisk dør hvert år som følge av plastmateriale i havet, enten fordi de hekter seg fast i det, eller fordi de spiser det. Hollandske forskere har funnet ut at ni av 10 sjøfugler som eter til havs dør med plastsøppel i magen. En studie av 560 slike fugler fra åtte land viste at de hadde fått i seg i snitt 44 plastgjenstander. En sjøfugl som døde i Belgia hadde 1603 plastbiter i magen. Mange tonn av det marine avfallet havner som søppel på nasjonalparkens strender, og mye plukkes hvert år opp av Skjærgårdstjenesten. Det er meget ressurskrevende – om umulig - å holde strendene i nasjonalparken helt fri for marint avfall slik situasjonen med marint avfall er i dag.

Storesand er et av de mest brukte friluftsområder i Østfold, med en 500 meter lang sydvendt sandstrand; også attraktiv badestrand. I Oslofjordguiden fra Oslofjordens Friluftsråd (2001) oppgis det at det på Storesand på de store utfartsdagene kan være flere tusen mennesker her. I mange år har det også vært teltplass knyttet til friluftsområdet

som nå inngår i nasjonalparken. Storesand har vært offentlig sikret friluftsområde siden 1940. Dette er et område med tyngre tilrettelegging for friluftsliv hvor parkeringsplass inngår, og området inngår i samsvar med motivet om friluftsliv og naturopplevelse som viktige elementer ved etableringen av nasjonalparken (Rapport 1/2004, Fylkesmannen i Østfold). Det er en kommunalt godkjent adkomstvei til Storesand teltplass fra parkeringsplassen, og det går merkede gang- og sykkelstier til Skjærhalden.

Storesandområdet har først og fremst verdier knyttet til friluftsliv, men det ligger en rekke fortidsminner i området mot Døvika, og området har også en interessant flora og fauna. Deler av strandområdet - bakre sanddyner med furuskogskant - er registrert i Naturbase som en svært viktig naturtype (se kart); sand- og grusstrand (grus- og steinstrender med spesiell flora). Her er rødlistearten sandgaffel (lavart) registrert. Planten sodaurt (sterkt truet (EN)) er registrert i ytre strandområdet mot Vadholmen. Ellers er en del rødlistede insekter (biller, gresshopper, sommerfugler) registrert spredt i strandområdet.

Den negative påvirkningen som installasjonen kan ha på området vil være knyttet til økt ferdsel i området den tiden hytten er plassert der. Selve hytten forventer vi at ikke vil virke forstyrrende på flora eller fauna utover den forstyrrelsen som det medfører å ta installasjonen inn og ut av området.

Storesand er et mye besøkt friluftsområde hele året, men mest besøkt er det om sommeren. Etter vår vurdering vil den midlertidige oppføringen av søppelhytta i noen grad likevel kunne bidra til at den samlede belastningen på området øker, ved at tiltaket kan føre til økt ferdsel, jf. § 10 i naturmangfoldloven. Sett i lys av den store informasjonsverdien som tiltaket har, og de store utfordringene vi har med marint avfall i en marin nasjonalpark, tillegges dette prinsippet mindre vekt i denne saken. I vurderingen av prinsippet om samlet belastning skal det også vurderes om tiltaket kan ha presedensvirkninger som på sikt kan påvirke naturmangfoldet negativt. Vi har ikke tidligere hatt søknader av lignende karakter, hvor informasjonsverdien er så pass høy, og vi forventer ikke å få mange tilsvarende søknader i fremtiden. Vi vurderer dermed faren for uheldige presedensvirkninger til å være svært begrenset. Tiltakshaver skal sørge for at installasjonen bygges og tas ned på en måte som ikke fører til skade på området jf. nml §§ 11 og 12.

Etter forvaltningsmyndighetens vurdering vil tiltaket ikke stride mot vernevedtakets formål ved at tiltaket er av begrenset varighet, og at den påvirkningen som økt ferdsel vil kunne medføre på flora og fauna er begrenset. Etter vår vurdering vil tiltaket ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket kan dermed tillates med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven.

Basert på at utplassering av søppelhytta Ocean Hope er en midlertidig oppføring som i helhet vil fjernes etter en viss periode, samt at tiltaket har så pass stor informasjonsverdi for naturmangfoldet generelt, mener forvaltningsmyndigheten at tiltaket kan tillates.

Sekretariatets forslag til vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir Ytre Hvaler nasjonalparkstyre kommunen ved nasjonalparksenteret dispensasjon for utplassering av kunstinstallasjonen - søppelhytta Ocean Hope, på Storesand med plassering som vist i kart i søknad.

Dispensasjonen gis på vilkår av at Hvaler kommune som tiltakshaver påser at:

- installasjonen har regelmessig ettersyn og at nødvendig vedlikehold gjennomføres
- området framstår som ryddig under den tiden som installasjonen er utplassert i området
- søppelhytten er tatt ut av verneområdet senest **1. oktober 2013**
- Vi ber Hvaler kommune vurdere om installasjonen skal tas ned tidligere enn dette. Risikoen for dårlig vær øker utover høsten, og med det en fare for at installasjonen kan ødelegges og forårsake et vanskelig ryddearbeid.
- at området framstår som helt ryddet etter at informasjonstiltaket er avsluttet

Tillatelsen fritar ikke søker fra å innhente andre nødvendige tillatelser for tiltaket.

Vi ber om å få rapport fra informasjonsprosjektet innen utgangen av 2013.

Klageadgang

Dette vedtaket kan med hjemmel i forvaltningsloven påklages til Miljøverndepartementet innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. En eventuell klage sendes til Direktoratet for naturforvaltning via nasjonalparkstyret. Direktoratet forbereder saken for Miljøverndepartementet.

Med hilsen

Dette dokumentet er ekspedert uten underskrift

Monika Olsen e.f.
NASJONALPARKFORVALTER/
SEKRETÆR FOR YTRE HVALER NASJONALPARKSTYRE

Vedlegg: Kart som viser omsøkt plassering av Ocean Hope-hytta på Storesand
Kart over naturtyper og rødlistede arter på Storesand

Kopi til:

Hvaler kommune	Postboks 160	1680	Skjærhalden
Direktoratet for naturforvaltning	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Statens naturoppsyn Hvaler	haakon.haaverstad@dirnat.no	1680	Skjærhalden
	Skjærgårdens Hus, Vadbenken 8		
Lensmannen i Hvaler	post.ostfold@politiet.no		
Fylkesmannen i Østfold	fmospostmottak@fylkesmannen.no		
Oslofjordens Friluftsråd	oslofjf@online.no		
Østfold fylkeskommune	Pb 220	1702	Sarpsborg

Protokoll fra styremøtet er godkjent:

Eivind N. Borge

Kari Agerup

Gunnel Edfeldt